

Риёзус солиҳийн шарҳи / Ҳаё ва унинг фазилати ҳамда у билан хулқланишга одатланмоққа тарғиб қилиш ҳақида / 1224-ҳадис

1224 - وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «أَحْفُوا الشَّوَارِبَ وَأَعْفُوا الْلَّحَى». مُتَّقِّعٌ عَلَيْهِ [خ 5893، م 259].

1224. Ибн Умар розияллоҳу анхумодан ривоят қилинади:

“Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Мўйловларни тарошланглар, соқолларни ўстиринглар», деб айтдилар.

Муттафақун алайҳ.

Шарҳ: Мушрик ва мажусийлар соқолларини қириб, мўйлабларини ўстирадар эканлар. Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васаллам мусулмонларга бу ҳолнинг аксини қилишни, мўйлабни қириб, соқолни ўстиришни амр қилмоқдалар.

Ушбу ривоятдаги «мўйлабларни қиринглар» бирикмаси уламо орасида, мўйлабни қириш афзалми ёки қайчилаб қисқартиш афзалми, деган масалада икки хил ижтиҳод келиб чиқишига сабаб бўлган.

Моликийлар айни ушбу ривоятни маҳкам тутиб, мўйлабни қириш мустаҳабдир, дейдилар.

Ҳанафий, Шофеъий ва Ҳанбалийлар эса, мўйлабни қисқартиш яхши, уни лабнинг қизғиши қисми очилиб турадиган қилиб қисқартиш керак, дейдилар.

«Ибн Умар розияллоҳу анҳу ҳаж ёки умра қилса соқолини тутамлаб туриб, ортигини олар эди».

Шу ерга келганда соқолни қандоқ қўйиш кераклиги ҳақида ўрганишимиз маъқул бўлади.

Ушбу бобда келган «Ўн нарса фитратдандир» деб бошланувчи ҳадиснинг «соқолни кўпайтириш» жумласига қилинган шарҳда соқолнинг қанчалик бўлиши ҳақида бир оз ихтилоф бўлган. Ўша ихтилофнинг ашаддийлашган кўриниши ҳозир ҳам баъзи-баъзида зоҳир бўлиб туради.

Ҳанбалий мазҳаби асосида ўз фикрлари билан ижтиҳод қиласидан гуруҳлар умуман соқолга тиф теккизиш мумкин эмас, дейдилар. Улар ўзларининг бу гапларига ушбу лафзни ва яна шу маънога яқин ҳадиси шарифларни далил қилиб келтирадилар.

Олдин ўтган ҳадиси шарифда «соқолларни тўлиқ қўйинглар» дейилган эди. Соқолга ҳеч тиф текказиб бўлмайди, дейдиганлар ушбу жумланинг зоҳирий маъносини оладилар. Улар соқолларни тўлиқ қўйиш уларга тиф теккизмаслик ила бўлади, дейдилар.

Жумҳур уламо аҳли, жумладан, Ҳанафий, Моликий ва Шофеъий мазҳаби уламо аҳли эса, ушбу Ибн Умар розияллоҳу анхунинг амаллари ҳақидаги ривоятни далил қилиб, соқолнинг ҳар одамнинг ўз тутамида бир тутам бўлиши суннатдир, ундан ортиғи қисқартирилади, дейдилар.

Уламо аҳли соқолни ҳаддан ташқари узайтириб юбориш суннатга хилофdir, деганлар. («Ихтиёр литальиъи ал-Мухтор» китоби, 4-жуз, 430 бет.)

Қарши тараф Ибн Умарнинг қилган иши ҳужжат бўла олмайди, дейдилар.

Бунга жавобан жумҳур уламо бундоқ ишни Ибн Умардек зот Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васалламга хилоф тарзда қилиши мумкин эмас, дейдилар.

Шу билан бирга, Имом Термизий ривоят қилган қуидаги ҳадиси шарифни ҳам келтирадилар:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам соқолларининг ён томонидан ва узунидан олар эдилар».

Ушбу ҳадиси шарифга амал қилароқ, соқолни қисқартиб, зиёда бўлиб кетган толаларни текислаб, атрофларини қириб-тўғрилаб юриш тавсия қилинади.

Ҳанафий мазҳаби уламо аҳли мўйлабни ҳар жума куни қисқартириб туриш суннатлигини таъкидлаганлар.

Мўйлабнинг икки осилиб турадиган тарафининг ҳукми ҳам ўзиникига ўхшаш.

Мўйлабни қирқ кундан ортиқ қисқартмай юриш макруҳdir.

Ҳанафий уламо аҳли соқолнинг бир қабзадан узунини қисқартиб туриш суннатлигини таъкидлаганлар.

Ибн Обидийннинг Ҳаскафийдан нақл қилишича, мазкур иш вожибdir.

Соқолни яхшилаб парваришлаб юриш суннатdir. Уни қаровсиз қолдириш макруҳdir.

Соқолни тараб, унга хушбўй нарса суртиб юриш суннат.

Соқолда оқ пайдо бўлганда уни қорадан бошқа рангга бўяш суннатdir. Уни қорага бўяш макруҳ.

Ўзини улуғ ёшда қилиб кўрсатиш учун соқолни оқقا бўяш макруҳ. Соқолнинг оқини юлиш ҳам макруҳ.

Таҳорат ва ғуслда сийрак соқолли одам терига сув етказади. Серсоқол одам соқолини тахлил қилиб ювади.

Таяммумда соқолининг бирор толасини ҳам қўймай масҳ қилади.

Манба: hadis.islom.uz

